ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№5(4)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 396 sahifa,
18-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali
26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA CONTENTS СОДЕРЖАНИЕ

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi........10
Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi

2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori........14
Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna

Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari........18
Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi

Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni........23
Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li

Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari........28
B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li

Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari........34
Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi

Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari........39
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna

Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi........47
A. Safarov

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari........57
Xolmatov Doston Dilshod o'g'li

7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi........60
Xolmurodova Sarvinoz

Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi........64
G'afforova Dildora Ergashevna

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari........69
Yusupova Umida Zayniddin qizi

Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati........74
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi

Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil........78
Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi

Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi........81
Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrinxon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish........86
Xurramova Sojida Abdunazar qizi

Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari........91
Risvayeva Charos Zaydilla qizi

Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi........94
Z. N. Urunova, M. Jaborova

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash........97
Sattorova Shirinoy San'atovna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv..100
Buvrayev Akram Rustam o'g'li

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar........104
Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna

O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarning ahamiyati........107
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish 111
Akaboyeva Malika Raxmatovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi 114
Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari 117
Xoliyeva Sevara Rustam qizi

Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish 122
Narmatova Fotima Dilshod qizi

Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements 127
Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova

Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi 129
Meyliyeva Sevinch Bozor qizi

Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlari 132
Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi

Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish 136
Bozorov Otabek Yo'lchi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi

Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi 139
Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich

Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя 144
Дусткобилов Акмал Бобомуродович

Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля kameraproctor 149
Дусткобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Исломбек Ильесович

Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar 154
Delov To'lqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'klanboy qizi

Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri 160
Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi

Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli 165
Amonov Mirjon Namozovich

O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni 170
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi

Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari 174
Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari 178
Jumayeva Guzal Xayriddin qizi

Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish 183
Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyevich

Globallashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari 187
Axralova Marg'uba Akmalxanovna

Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari 191
Jumanova Xafiza Xoliqulovna

Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish 196
Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna

Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti 202
Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction 205
A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova

Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati 208
Majitov Turg'unali Anvar o'g'li

Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixolingvistik xususiyatlari 214
Ismoilova Muattar Ilyosovna

Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari 219
Alqarov Qodir Xolmatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li

Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish 222
Murodova Sayyora Qanoatovna

Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari 226
Norboyeva Dilafruz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li

Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari 230
Abdunabiyeva Kamola Mansurovna

Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili 236
Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi

Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari 240
Kozimov Sayfulloh Maxammadjon o'g'li

Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish 245
Raximov Zokir Toshtemirovich

Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari 249
Temirov Shoirbek Raimjonovich

Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish 253
Kimsanova Rahnamo Solijonovna

Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish 257
Muratov Muzaffar Shermamatovich

Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari 261
Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li

Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari 264
Oblayeva Lobar Erdonovna

STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations 268
Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi

Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari 272
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna

Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi 276
Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi

Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools........ 279
S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova

Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration 282
Shahlo Obidova

Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish 286
Shodmonova Shoira Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi

Talabalarning to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari 290
Turakulova Feruza Mamadoli qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari 294
Xoliyeva Sevara Rustam qizi

Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi..........298
Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna

Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish..........302
Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li

Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки) 305
Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи

Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие 308
Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна

Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе..........311
Нехочина Лола Шахобиддиновна

Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания..........314
Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова

Oila tushunchasi uning ijtimoiy ahamiyati haqida sharq mutafakkirlarining qarashlari..........321
Shokirov Xolida O'rozboq qizi, Abdurashidova Sarvinoz Akrom qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirishda zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarining uyg'unligi 325
Bekmirzayev Shavkat Olim o'g'li

Global ta'lim tendensiyalari asosida maktabgacha ta'lim mazmunini transformatsiyalash mexanizmlari 329
Haqqiyeva Fotima Olimjonovna

O'zbekiston mustaqillik taraqqiyotining turli bosqichlarida ta'lim paradigmalarining evolyutsion tahlili 333
Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Sayfullayeva Parvina

Malaka oshirish tizimida o'qituvchi-pedagoglarning hamkorlikka asoslangan yondashuvining ilmiy ahamiyati..........338
Sobirova Lobar Raximovna

Qutqaruvchilarning maxsus jismoniy tayyorgarligini oshirishda ilmiy-metodologik yondashuvning ahamiyati 343
Abdunosir Abdurasulovich G'afurov

Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq buzilishi kamchiliklarini bartaraf etishda pedagogik yondashuv 347
To'rayeva Dilbar, Zulayxo Nazarova

Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablarining mazmun-mohiyati 350
Samadova Mahliyo, Zulayxo Nazarova

Harakatli o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish..........354
Yaxyayeva Sojida Abduraximovna, Mustafayeva Dilfuza Jumanovna

Multimodal yondashuv asosida talabalarning ekologik kompetensiyalarini takomillashtirish tizimining ahamiyati..........358
O'sarova Muborak Fahriddinovna

Oliy ta'lim muassasalarida o'quv faoliyati samaradorligini monitoring qilish tizimini loyihalashning tashkiliy-pedagogik asoslari..........362
Kurbanov Dilmurat Marupjanovich

Shaxs kamolotida ijtimoiy moslashuv va ma'naviy tarbiyaning ahamiyati..........367
Nazira Axmadjonovna Dadaboyeva

Individual yondashuv asosida maktab o'quvchilarida raqamli o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish va raqamli texnologiyalar integratsiyasi..........371
Xaydarova Zilola Normurodovna, Hasanov Samir Xayrulloyevich

Tasviriy san'at mashg'ulotlarida differensial yondashuvning psixologik-pedagogik asoslari 375
Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna

Onlayn muloqot strategiyalarining talaba kommunikativ kompetensiyasiga ta'siri 379
Davlatova Ra'no Haydarovna, Islomova Shahlo Madat qizi

Ajrim yoqasidagi oilalarni ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya qilish mexanizmlarini takomillashtirish 385
Tojibayeva Nargiza Keldibekovna

Raqamli muhitda yolg'izlik fenomenining nazariy tahlili 389
Turg'unboyeva Nodira Baxtiyor qizi

Психологические последствия буллинга для личности подростка и его социализации 392
Амирова Луиза Маратовна

AJRIM YOQASIDAGI OILALARNI IJTIMOIY-PSIXOLOGIK REABILITATSIYA QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Tojibayeva Nargiza Keldibekovna
Sirdaryo viloyati "Oila va xotin-qizlar boshqarmasi" boshlig'i

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy o'zbek jamiyatida, xususan, Sirdaryo viloyati hududida ajrim yoqasidagi oilalarni ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya qilish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotning maqsadi – mavjud reabilitatsiya tizimining samaradorligini oshirish, oilaviy nizolarning oldini olish va oilalarni mustahkamlash bo'yicha kompleks yondashuv ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotda tahliliy, ijtimoiy-psixologik so'rovnoma, suhbat, kuzatish va eksperimental usullar qo'llanilgan. Xalqaro va xorijiy tajriba (Gottman usuli, oilaviy tizimlar nazariyasi, ijtimoiy o'rganish nazariyasi) tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, Sirdaryo viloyatida ajrim yoqasidagi oilalarning 82 foizida psixologik yordam olishga nisbatan ijtimoiy to'siqlar mavjudligi, 65 foizi esa oilaviy maslahat xizmatlari haqida yetarli ma'lumotga ega emasligi aniqlangan. Maqolada "Bosqichma-bosqich reabilitatsiya modeli" taklif etilib, davlat, nodavlat va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, Gottman usuli asosida oilaviy treninglarni joriy etish, shuningdek, ijtimoiy xizmat ko'rsatuvchi mutaxassislarning malakasini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: reabilitatsiya, ajrim yoqasidagi oila, ijtimoiy-psixologik yordam, oilaviy maslahat, Gottman usuli, oilaviy tizimlar, Sirdaryo viloyati.

Abstract: This article scientifically analyzes the issues of improving the mechanisms of socio-psychological rehabilitation for families on the verge of divorce in modern Uzbek society, particularly in the Sirdarya region. The purpose of the study is to increase the effectiveness of the existing rehabilitation system and to develop a comprehensive approach to preventing family conflicts and strengthening families. The research employed analytical, socio-psychological survey, interview, observation, and experimental methods. National and international experience (the Gottman Method, family systems theory, and social learning theory) was analyzed. According to the research results, 82% of families on the verge of divorce in the Sirdarya region face social barriers to receiving psychological assistance, while 65% are not sufficiently informed about family counseling services. The article proposes a "Step-by-Step Rehabilitation Model" and develops practical recommendations for strengthening cooperation among state, non-governmental, and public organizations, introducing family training programs based on the Gottman Method, and improving the qualifications of social service specialists.

Key words: rehabilitation, family on the verge of divorce, socio-psychological assistance, family counseling, Gottman Method, family systems, Sirdarya region.

Аннотация: В данной статье научно проанализированы вопросы совершенствования механизмов социально-психологической реабилитации семей, находящихся на грани развода, в современном узбекском обществе, в частности на примере Сырдарьинской области. Цель исследования – повышение эффективности существующей системы реабилитации, разработка комплексного подхода к предупреждению семейных конфликтов и укреплению семьи. В исследовании применялись аналитические, социально-психологические методы опроса, интервьюирования, наблюдения и экспериментальные методы. Проанализирован отечественный и зарубежный опыт (метод Готтмана, теория семейных систем, теория социального научения). По результатам исследования установлено, что в Сырдарьинской области 82% семей, находящихся на грани развода, сталкиваются с социальными барьерами при получении психологической помощи, а 65% не осведомлены об услугах семейного консультирования. В статье предложена "Поэтапная модель реабилитации", а также разработаны практические рекомендации по усилению взаимодействия между государственными, негосударственными и общественными организациями, внедрению семейных тренингов на основе метода Готтмана и повышению квалификации специалистов социальных служб.

Ключевые слова: реабилитация, семья на грани развода, социально-психологическая помощь, семейное консультирование, метод Готтмана, семейные системы, Сырдарьинская область.

KIRISH

Oila – jamiyatning boshlang'ich hujayrasi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarning saqlanishi, avlodlar uzviyligining ta'minlanishi hamda shaxsning sog'lom shakllanishining asosiy muhitidir [1]. Ammo so'nggi o'n yilliklarda globalizatsiya, ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar va an'anaviy qadriyatlar tizimining buzilishi oila institutining barqarorligiga jiddiy tahdid solmoqda. O'zbekiston Respublikasida ham ajrimlar soni o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Statistika ma'lumotlariga ko'ra, Sirdaryo viloyatida 2024-yilning yanvar-dekabr oylarida 6873 ta nikoh qayd etilgan bo'lsa, ajrimlar soni 1505 tani tashkil etgan [2].

Bu ko'rsatkichlar viloyatning ijtimoiy-psixologik muhitini tahlil qilish va ajrim yoqasidagi oilalarni reabilitatsiya qilish mexanizmlarini takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ajrim nafaqat er-xotinning o'ziga, balki bolalar, keksa avlod vakillari va keng qarindoshlar doirasiga ham jiddiy psixologik oqibatlarni keltirib chiqaradi [3].

O'zbekiston olimlari X. K. Karimov, G'. B. Shoumarov, N. A. Sog'inov va boshqalar tomonidan o'zbek oilalaridagi nizolar, er-xotin munosabatlari, oilaviy qadriyatlar kabi masalalar har tomonlama o'rganilgan bo'lsa-da [4], ajrim yoqasidagi oilalarni ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya qilish mexanizmlarini mintaqaviy jihatdan, xususan, Sirdaryo viloyati misolida kompleks tahlil qiluvchi tadqiqotlar yetarli darajada emas [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ilmiy adabiyotlarda "ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya" tushunchasi shaxsning ijtimoiy muhit va o'z psixikasi o'rtasidagi ziddiyatdan kelib chiqadigan, uning hayot faoliyati, munosabatlari va sog'lig'iga salbiy ta'sir ko'rsatadigan holatlarni tiklash va qayta moslashtirish jarayoni sifatida tushuniladi [3]. Oilada bunday reabilitatsiya quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:

1. **Kognitiv komponent** – er-xotin o'rtasidagi tushunmovchiliklarni bartaraf etish, o'zaro ayblovlar va noto'g'ri kognitiv tasavvurlarni tuzatish;
2. **Emotsional komponent** – g'azab, tushkunlik, xavotir, bezovtalik va hissiy sovuqlashishni kamaytirish;
3. **Xulq-atvor komponenti** – zo'ravonlik, jismoniy yoki psixologik tazyiq, muloqotdan bo'yin tovlash hamda ijtimoiy izolyatsiyaning oldini olish.

S. Minuchin oilaviy tizimlar nazariyasida oilaning tuzilishi, chegaralari va kuchli uchburchaklashuvlar nizolarning kuchayishiga olib kelishini ko'rsatadi [10].

O'zbekiston olimlari X. K. Karimov va G'. B. Shoumarov o'zbek oilalarida er-xotin nizolarining milliy xususiyatlarini, an'anaviy va zamonaviy qadriyatlar ziddiyatini tadqiq etganlar [4].

E. G'oziyevning tadqiqotlarida oilaviy munosabatlar turli negizlar – iqtisodiy, mafkuraviy, hissiy-irodaviy, axloqiy-aqliy hamda qarindosh-urug'chilik asosida qurilishi va ushbu negizlarning buzilishi nizolarga olib kelishi ta'kidlanadi. Sirdaryo viloyati hududida o'tkazilgan tadqiqot (n=200, 2024-yil, Guliston, Shirin, Yangiyer, Baxt va Sayxunobod tumanlari) natijalariga ko'ra, ajrim yoqasidagi oilalarni reabilitatsiya qilishning hozirgi holati quyidagicha:

Ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, ajrim yoqasidagi oilalarning 65 foizi oilaviy maslahatxonalar xizmatlaridan xabardor emas, 72 foizi psixologik treninglarda qatnashmagan va 82 foizi psixologik yordam olishga ijtimoiy to'siqlar mavjud ekanligini ta'kidlagan [13]. Bu ko'rsatkichlar mavjud reabilitatsiya tizimining yetarli darajada samarali emasligini ko'rsatadi.

O'zbekiston Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilning birinchi yarmida respublika bo'yicha 22,5 mingta ajrim qayd etilgan bo'lib, eng yuqori ajrim ko'rsatkichi Toshkent shahri (1,9 promille) va Sirdaryo viloyatida (1,7 promille) kuzatilgan [15]. Bu Sirdaryo viloyatini respublikadagi eng yuqori ajrim ko'rsatkichiga ega mintaqalardan biri sifatida tavsiflaydi [16].

Xalqaro tajribada ajrim yoqasidagi oilalarni reabilitatsiya qilishning samarali usullari qo'llaniladi. J. Gottman tomonidan ishlab chiqilgan "Sog'lom nikoh uyi" (Sound Relationship House) nazariyasi ajrimning oldini olishning ilmiy asoslangan usullaridan biri hisoblanadi [8]. Gottman usuli quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi: Gottman usulining samaradorligini tekshirgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, 10 ta seansdan keyin er-xotin o'rtasidagi munosabatlar, moslashuvchanlik va yaqinlik sezilarli darajada yaxshilanadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, Gottman usuli nikoh moslashuvini (P=0,001) va er-xotin o'rtasidagi yaqinlikni (P=0,001) oshirishda samarali bo'lgan.

Bola rivojlanishining ekologik nazariyasiga ko'ra, oila (mikrotizim) buzilganda, bolaning maktab va do'stlari (mezotizim) bilan munosabatlari ham izdan chiqadi, bu esa uning umumiy rivojlanishiga salbiy ta'sir qiladi [6]. Shuning uchun oilaviy reabilitatsiya nafaqat er-xotin, balki butun oila tizimi uchun amalga oshirilishi kerak [10].

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalarini umumlashtirish asosida Sirdaryo viloyatida ajrim yoqasidagi oilalarni ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya qilish uchun "Bosqichma-bosqich reabilitatsiya modeli" taklif etiladi. Diagnostika bosqichida oilaning psixologik holatini baholash maqsadida V. Volkova va T. Trapeznikovaning nikohga da'vo metodikasi qo'llaniladi [17]. Mazkur metodika er-xotinlarning bir-biriga nisbatan kutishlari hamda rol kutishlarini aniqlash imkonini beradi.

Aralashuv bosqichida Gottman usuli asosida 10 ta seansdan iborat oilaviy terapiya dasturi joriy etiladi. Har bir seans 90 daqiqa davom etib, quyidagi mavzularni qamrab oladi: sevgi xaritalarini yaratish, bir-biriga hurmat ifodalash, nizolarni konstruktiv hal qilish hamda umumiy ma'no yaratish.

Moslashish bosqichida A. Banduraning ijtimoiy o'rganish nazariyasi asosida oila a'zolari bir-birining ijobiy xulq-atvorini kuzatish va unga taqlid qilishni o'rganadilar [9]. Ushbu bosqichda oilaviy marosimlar, birgalikda vaqt o'tkazish hamda o'zaro qo'llab-quvvatlash tamoyillari mustahkamlanadi. Kuzatuv bosqichida oilaning uzoq muddatli holati monitoring qilinadi.

B. Karter va M. Mak-Goldrikning oila hayotiy sikli nazariyasi asosida oilaning rivojlanish bosqichlariga mos treninglar tashkil etiladi [18].

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalariga asoslanib, Sirdaryo viloyatida ajrim yoqasidagi oilalarni ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya qilish mexanizmlari hozircha yetarli darajada rivojlanmaganligi aniqlandi. Jumladan, oilalarning 65 foizi oilaviy maslahatxonalar xizmatidan, 72 foizi esa psixologik treninglardan xabardor emasligi kuzatildi [13].

Tadqiqot davomida mavjud reabilitatsiya tizimining asosiy kamchiliklari sifatida psixologik xizmatlarga nisbatan ijtimoiy kamsitishning mavjudligi, malakali mutaxassislar yetishmovchiligi hamda davlat va nodavlat sektor o'rtasidagi hamkorlikning sustligi belgilandi [13].

Xalqaro tajribalar, xususan Gottman usuli, ajrimlarning oldini olishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Mazkur metod asosida tashkil etilgan o'nta seansdan keyin er-xotin o'rtasidagi munosabatlar, emotsional yaqinlik va moslashuvchanlik sezilarli darajada yaxshilanishi aniqlangan. Shuningdek, oilaviy tizimlar nazariyasi hamda ekologik rivojlanish nazariyasi reabilitatsiya jarayonida faqat er-xotinni emas, balki butun oila tizimi va uning atrof-muhitini ham qamrab olish zarurligini ko'rsatadi [6][10].

Tadqiqotda taklif etilgan "Bosqichma-bosqich reabilitatsiya modeli" (diagnostika, aralashuv, moslashish va kuzatuv bosqichlari) ajrim yoqasidagi oilalarga kompleks va tizimli yondashuvni ta'minlovchi samarali mexanizm sifatida baholandi. Olingan natijalarga asoslanib, Sirdaryo viloyatida "Oilaviy reabilitatsiya markazlari"ni tashkil etish hamda ularga davlat tomonidan to'g'ridan-to'g'ri subsidiya ajratish maqsadga muvofiq deb topildi.

Har bir tuman markazida kamida 2 nafar oilaviy psixolog va 1 nafar ijtimoiy xodim shtatini joriy etish zarurligi ta'kidlandi [2]. Shu bilan birga, Gottman usuli asosida "Oilaviy muloqot san'ati", "Nizoni konstruktiv hal qilish" va "Sevgi xaritalarini yaratish" kabi treninglarni oilaviy maslahatxonalar hamda madaniyat uylari bazasida bepul tashkil etish tavsiya qilindi [8].

Ta'lim muassasalarida oilaviy hayotga tayyorgarlik fanini kuchaytirish, ota-onalar uchun "Sog'lom oila" maktablarini tashkil etish, bolalar va o'smirlarga oilaviy munosabatlarni to'g'ri qabul qilish bo'yicha psixologik treninglar o'tkazish zarurligi qayd etildi [6][18].

Bundan tashqari, ommaviy axborot vositalari orqali oila qadriyatlarini targ'ib qilish, psixologik xizmatlarga bo'lgan salbiy stereotiplarni kamaytirish maqsadida axborot-tushuntirish ishlarini kuchaytirish, "Ishonch telefoni" xizmatini kengaytirish hamda uning faoliyati haqida aholini muntazam xabardor qilib borish lozimligi ta'kidlandi [13][25].

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. "Sirdaryo viloyatida qancha nikoh va ajrimlar qayd etildi?" // Sirdaryo viloyati statistika boshqarmasi. – 2025-yil 24-yanvar. – https://www.sirstat.uz
2. "Sirdaryo viloyatida qancha nikoh va ajrimlar qayd etildi?" // Sirdaryo viloyati statistika boshqarmasi. – 2024-yil 24-oktyabr. – https://sirstat.uz
3. Sarmadi Y., Khodabakhshi-Koolae A. "Psychological and Social Consequences of Divorce: Emphasis on Children's Well-Being: A Systematic Review" // Journal of Preventive Counseling. – 2023. – Vol. 4, № 2. – P. 1–34.
4. "O'zbekiston psixologiyasida oilaviy nizolar masalalarining o'rganilishi" // CyberLeninka. – 2024. – https://cyberleninka.ru
5. "O'zbek oilalaridagi ajralishlarning ijtimoiy-psixologik muammolari" // ScienceWeb. – 2023. – https://api.scienceweb.uz
6. Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. – Cambridge: Harvard University Press, 1979. – 330 p.
7. "How Stable Is Marriage in Uzbekistan?" // Zamon.uz. – 2026-yil 27-aprel. – https://zamon.uz

MAKTAB TA'LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

8. Gottman J. Why Marriages Succeed or Fail: And How You Can Make Yours Last. – New York: Simon & Schuster, 1994. – 234 p.
9. Bandura A. Social Learning Theory. – New York: General Learning Press, 1977. – 247 p.
10. Minuchin S. Families and Family Therapy. – Cambridge: Harvard University Press, 1974. – 268 p.
11. Karimov X.K. O‘zbek oilalarida er-xotin nizolarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari: psixol. f. n. diss. – Toshkent: TDPI, 1994. – 142 b.
12. “Oilaviy munosabatlarda nizolar shakllanishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari” // CyberLeninka. – 2022. – https://cyberleninka.ru
13. “Tadqiqot natijalari (Sirdaryo viloyati, 2024)” // Mualliflik ma’lumotlari (o‘tkazilgan so‘rov va statistik tahlil).
14. “Uzbekistan Records 175 Divorces for Every 1000 Marriages” // Zamin.uz. – 2026-yil 28-aprel. – https://zamin.uz
15. “Some 97,400 Marriages Registered in Uzbekistan in 1H” // UzDaily.com. – 2024-yil 26-iyul. – https://www.uzdaily.uz
16. “Demographic Situation in the Republic of Uzbekistan” // State Statistics Committee. – 2020. – https://www.stat.uz
17. Volkova A.N., Trapeznikova T.M. Metodika izucheniya gotovnosti k braku i ozhidaniya roley. – SPb.: Peter, 2001. – 189 s.
18. Carter B., McGoldrick M. The Expanded Family Life Cycle: Individual, Family, and Social Perspectives. – Boston: Pearson, 2016. – 552 p.
19. Shoumarov G‘.B. Oila psixologiyasi: o‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Sharq, 2008. – 240 b.
20. Davletshin M.G. “Oiladagi nizolar psixologiyasi va uning bartaraf etish yo‘llari” // O‘zbek oilasining etnopsixologik muammolari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani. – Toshkent, 1993. – B. 33–34.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02	Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07	Ta’limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.